

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2008. október 31.

SZLOVÁK NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

1. Jó megoldásként csak a Javítási-értékelési útmutatóban megadott megoldások fogadhatók el.
2. Minden jó megoldás egy pontot ér, a rossz megoldás 0 pont.
3. Fél pont és többletpont nem adható.
4. A feladatok értékelésére a szürke mező szolgál. Ebben jelölje a helytelen megoldást mindig nullával, a helyest pedig egyessel.

Példa:

11.	0	helytelen
12.	1	helyes

5. A pontszámok összesítése a külön lapon található összesítő táblázatban történik.
6. A vizsgán összesen 150 pont szerezhető. Az egyes vizsgarészek arányát a vizsgaleírás szabályozza, ennek alapján meghatározott az egyes vizsgarészekben a vizsgapontok száma.

A. Vizsgarész	B. Vizsgapont
Olvasott szöveg értése	30
Nyelvhelyesség	30
Hallott szöveg értése	30
Íráskészség	30
<i>Írásbeli összesen</i>	<i>120</i>
Szóbeli	30
<i>Összesen</i>	150

A vizsgapontok kiszámításához használja az Értékelési útmutatóban található átszámítási táblázatokat! Az Íráskészség vizsgarészben nincs szükség átszámításra.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE**Részletes útmutató**

1.

- 1a)
- 2d)
- 3a)
- 4d)
- 5c)
- 6a)
- 7a)

2.

0.	8.	9.	10.	11.
<i>d</i>	<i>g</i>	<i>f</i>	<i>a</i>	<i>i</i>

12.	13.	14.	15.
<i>c</i>	<i>b</i>	<i>j</i>	<i>e</i>

3.

0.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
<i>a</i>	<i>f</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>h</i>	<i>L</i>	<i>b</i>	<i>k</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>g</i>

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez a pontszám lesz a dolgozatpont (legfeljebb 25 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért dolgozatpontok hány vizsgapontot érnek.

Dolgozatpont	Vizsgapont
25	30
24	29
23	28
22	26
21	25
20	24
19	23
18	22
17	20
16	19
15	18
14	17
13	16

Dolgozatpont	Vizsgapont
12	14
11	13
10	12
9	11
8	10
7	8
6	7
5	6
4	5
3	4
2	2
1	1

NYELVHELYESSÉG**Általános útmutató**

A helyesírási hibával leírt szavak nem fogadhatók el. Minden feladatban csak egy megoldás értékelhető. Variációk megadásakor nem jár pont, még akkor sem, ha közöttük van a jó megoldás.

1.

- (0) a) sa vyberú
- (1) c) každého
- (2) b) pripravení
- (3) d) chybami
- (4) a) všetky
- (5) d) Otužilým
- (6) a) ľudí
- (7) b) sa pohybujú
- (8) c) tí
- (9) a) rôznymi

2.

Človeku trvalo tisíce rokov, kým opustil jaskyne a (0) *primitívne príbytky* a začal budovať (10) *skutočné domy* a mestá. Základný typ gréckeho obytného domu sa rozšíril po (11) *celom Stredomorí*. Vidiecke vily (12) *bohatých Rimanov* boli veľmi priestranné, s mnohými spálňami a izbami. Steny zdobili nástenné maľby. Veľké dvory s (13) *fontánami a bazénmi* poskytovali príjemné miesto na oddych. Múry z (14) *tehál a kameňa* spájala vynikajúca malta. Rimania poznali aj betón. Zlé jazyky dokonca tvrdia, že to bol skutočne jediný rímsky vynález, všetko ostatné vraj prevzali z (15) *gréckej kultúry*. (16) *Základným nábytkom* boli rozličné stoly, stolíky, ležadlá. Ich tvary sa dodnes veľmi nezmenili. Ležadlá boli obložené mäkkými vankúšmi a prikrývkami. Stoličky zväčša nemali operadlá a slúžili skôr pre (17) *vzácné návštevy*.

3.**Ked' nevieme čo s rukami, myslime na nohy**

Doma nás ruky netrápia. Ak ich práve veľmi nepotrebujeme, (0)*ani* o nich nevieme. Ked' ste na spoločenskom podujatí, zamestnajte (18) *aspoň* jednu ruku pohárom s nápojom. (19) *Ak* nemáte poruke pohár či tanier, nechajte ruky voľne visieť. Nepripažujte však za každú cenu. Uznávam, (20) *že* je to ťažké. Je málo ľudí, (21) *ktorí* vyzerajú prirodzene, keď stoja a ruky im voľne visia (22) *pri* tele. Vtedy je dobré myslieť na nohy. Horná polovica tela sa okamžite uvoľní.

Trochu ľahšie to budete mať (23) *v* prípade, keď sedíte a rukujete. Ak sedíte v hlbokých kreslách, pokojne si položte tuky na stehná, (24) *ale* nezatínajte päste. Ak ste za stolom, ukrývajte ruky (25) *pod* stolom iba v prípade, že máte obhryzené nechty (26) *alebo* si ich nečistíte.

Pri jedení už takmer storočie platí, že obe ruky patria na stôl. Ale pozor! (27) *Iba* predlaktia, lakte nie.

4.

- (28) to
 (29) ✓
 (30) tiež/aj
 (31) ani
 (32) ✓
 (33) ✓
 (34) na
 (35) všetko
 (36) budete
 (37) krajine
 (38) ✓
 (39) tamtie

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez a pontszám lesz a dolgozatpont (legfeljebb 39 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért dolgozatpontok hány vizsgapontot érnek.

Dolgozatpont	Vizsgapont
39	30
38	29
37	28
36	28
35	27
34	26
33	25
32	25
31	24
30	23
29	22
28	22
27	21
26	20
25	19
24	18
23	18
22	17
21	16

Dolgozatpont	Vizsgapont
20	15
19	15
18	14
17	13
16	12
15	12
14	11
13	10
12	9
11	8
10	8
9	7
8	6
7	5
6	5
5	4
4	3
3	2
2	2
1	1

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE
Részletes útmutató

1.

Výchova k spoločenskému odevu	Áno	Nie
(0) Stretnú sa dve známe.	X	
(1) Vzájomne si lichotia, ako sú krásne oblečené.		X
(2) Jedna si popletie chlapčeka s dievčatom.	X	
(3) Dnešná detská móda príliš neodlišuje odevy pre chlapcov a dievčatá.	X	
(4) Väčšina rodičov považuje za nutné kúpiť deťom spoločenský odev.		X
(5) Rodičia tvrdia, že spoločenské oblečenie je príliš drahé a deti z neho rýchlo vyrastú.	X	
(6) Tohtoročná móda diktuje mužom nosiť do oblekov farebnú košeľu.		X
(7) Na oblek s kravatou by si mal zvykať už malý chlapec.	X	
(8) Už dievčatká si v svojich romantických šatách uvedomujú, že sa chcú páčiť.	X	

2. Minden tartalmilag válasz, illetve szinonima elfogadható. Nyelvi vagy helyesírási hibákat nem kell figyelembe venni, amennyiben a válasz érthető.

Zlodejská priateľka

Prípad krádeže rubínového náramku vyšetruje (0)*kriminálny komisár Sova*..... Pani Borková si pozýva svoje priateľky na návštevu vždy, keď je jej manžel

(9) *v úrade*. Keď sedeli (10) *v zimnej záhrade* a popíjali čaj, chcela sa pani Borková pochváliť (11) *náramkom*, ktorý dostala od manžela k narodeninám.

(12) *Hodinu* pred príchodom priateľiek ho uložila do hornej zásuvky skrinky (13) *v spálni* na prvom poschodí.

Ešte počas návštevy priateľiek zistila, že sa náramok stratil. Stratu (14) *neoznámila* hneď, bola presvedčená, že (15) *nikto cudzí* sa do vnútra nemohol dostať a že náramok ukradla jedna z jej priateľiek. Slečna Slobodová išla (16) *do kúpeľne/na prvé poschodie* ako prvá a keď sa vrátila, rozprávala o tom, že videla ísť po ulici pani Bérešová

v (17) *zelenom kostýme/zelených šatách*. Slečnu Veselú (18) *prekvapilo*, keď videla cestou do kúpeľne dvere spálne otvorené. Zlodejku prezradila zbytočná informácia (19) *o farbe* šiat.

Iba cez (20) *žltú roletu* v spálni si mohla farby pomýliť.

3.

(21) a)

(22) b)

(23) a)

(24) a)

(25) a)

Szövegek

1)

Výchova k spoločenskému odevu

Stretnú sa dve ženy a vzájomne si chvália svoje deti. „To je ale krásny chlapec,” lichotí jedna žena druhej. „Áno, až na to, že to je dievčatko.” Ospravedlnenie potom už veľa nepomôže. Problém je v tom, že sa odev dievčat a chlapcov u nás príliš neodlišuje a navyiac nepočítame väčšinou so spoločenským oblečením. Tvrdilo sa, že detské oblečenie má byť predovšetkým praktické. Ak išlo dieťa dvakrát za rok do divadla, raz na svadbu, považoval sa nákup vhodného spoločenského oblečenia za vyhadzovanie peňazí. Rodičia odmietajú kupovať malým chlapcom klasický oblek – deti rastú, a tak by vydržal iba jednu sezónu, argumentujú. Riešením je preto biela košeľa – tú predpisuje móda v tohtoročnej sezóne aj pre otecka – a nohavice s vestou z odlišného materiálu. Svojou prvou kravatou alebo motýlikom, ktoré k slávnostnému oblečeniu patria, si chlapci otvárajú cestu do sveta ozajstných mužov. Ak si chlapec privykne na takéto oblečenie už v detstve, bude sa v ňom celý život prirodzene pohybovať.

Aj detská móda má svoje komerčne úspešné svetové veľtrhy. Tohtoročné diktujú v dievčenskom spoločenskom oblečení návrat šiat. Dlhšie sukne, krajky, zamat – jednoducho dievčenská romantika. V takomto oblečení si dievčatká najlepšie uvedomia svoju budúcu ženskú rolu.

2)

Zlodejská priateľka

„Tak, pani Borková,” kriminálny komisár Sova sa rozhodol zahrať na prísneho, a preto predniesol svoje slová energicky. „Porozprávajte mi svoj príbeh ešte raz od začiatku dokonca a čo najkratšie, ak je to možné.”

„Áno, áno,” zažmurkala stará dáma za svojimi okuliarami. „Teda predvčerom som pozvala na návštevu dve priateľky, slečnu Slobodovú a pani Veselú. Môj manžel bol v úrade, vždy si pozývam priateľky, keď nie je doma, poznáte to ...

„K veci,” hovoril komisár.

„Už to bude,” ubezpečila ho pani Borková. „Sedeli sme v zimnej záhrade a pili čaj. Dámy hovorili o rubínovom náramku, ktorý mi manžel kúpil pred niekoľkými dňami k narodeninám. Uložila som náramok hodinu pred príchodom svojich priateľiek do hornej zásuvky skrinky.”

„O koľkej prišla návšteva?” opýtal sa Sova.

„O pol tretej. A ako som povedala, popíjali sme čaj a asi do štvrtej sme hovorili o mojom novom náramku. Potom ma priateľky prehovorili, aby som im ho ukázala. Vedela som presne, kam som ho uložila, takže som ihneď zistila, že zo zásuvky zmizol. Zišla som späť do zimnej záhrady a oznámila som dámam, že im neviem náramok ukázať, pretože ho manžel ráno odviezol k zlatníkovi. Tvárila som sa, že som na to zabudla. Ale nikto mi nevyhovorí, pani Borková zvýšila hlas, „že môj náramok ukradla jedna z tých dvoch. Obidve boli počas návštevy na prvom poschodí v kúpelni.”

„Ktorá z vašich priateľiek išla na poschodie prvá?” opýtal sa Sova.

„Slečna Slobodová.”

„Viete presne, kde bola?”

„To nemôžem tvrdiť, ale keď sa vrátila povedala, že videla ísť po ulici pani Béréšovú v nemožnom zelenom kostýme.”

„Kúpeľňa má okná do ulice?”

„Kúpeľňa aj spálňa,” pokývala hlavou pani Borková.

„A máte v oknách kúpeľne mliečne sklá?”

„Nie, biele rolety. Nemám rada mliečne sklá. Nevidela som ísť pani Bérešovú po ulici v tých šatách, ale prisahala by som, že ten kostým je modrý, nie zelený. Chvíľu sme sa usilovali prísť na to, kto má pravdu a medzitým odišla do kúpeľne aj pani Veselá.”

Ďalej pani Borková oznámila komisárovi, že nakoniec predsa len prezradila priateľkám stratu náramku. „Pani Veselá hneď aj poznamenala, že ju prekvapilo, keď videla cestou do kúpeľne otvorené dvere do spálne. Slečna Slobodová však prisahala, že boli zatvorené.

„Bolo okno v spálni otvorené?”

Nie bolo zatvorené a žlté rolety boli stiahnuté. Nikto cudzí sa do domu nemohol dostať.”

„Aha, myslím, že už poznám riešenie,” uzavrel prípad komisár.

Slečna Slobodová hovorila o pani Bérešovej, ktorú videla prejsť okolo domu po ulici v zelenom kostýme. Z okna kúpeľne ju vidieť nemohla, pretože by iste zbadala, že je v skutočnosti modrý. Iba cez žltú roletu sa mohol zdať zelený.

3)

V škole

Učiteľ dal písať žiakom slohovú úlohu na tému: „Čo by som robil, keby som bol riaditeľom?“ Všetci žiaci písali, len Gregor sedel so založenými rukami. Učiteľ sa ho pýta:

- A ty prečo nepíšeš?

Doma

Mama: - Pohni, John, dojedz raňajky, lebo zmeškáš do školy.

John: - Nechcem ísť do školy. Učiteľia ma tam nemajú radi, žiaci ma nemajú riadi, ani ten školník ma nemá rád.

Mama: - Nič sa nedá robiť, musíš ísť.

John: - Prečo by som musel?

V taxíku

Taxikári v Bejrúte sú známi tým, že jazdia rýchlo. Po absolvovaní jednej z takýchto bleskových jász sa cudzinec pýta vodiča:

- Na takúto rýchlosť tu máte málo dopravných nehôd. Čím je to?

Na ulici

Chlapec pribehne k policajtovi a nalieha:

- Prosím vás, poďte rýchlo za mnou!

- Čo sa stalo?

O športe

Diváci sledujú maratónsky beh:

- Stavte sa, - hovorí pán Fialka svojmu známemu, - že vyhrá ten chlap s červenou kravatou!

- S akou kravatou?

Na sídlisku

- Chlapček, kde tu býva pán Novák?

- Poďte, ja vám to ukážem, ale máme pokazený výťah, tak musíme ísť po schodoch. Na štrnástom poschodí chlapec hovorí:

- Tak tu býva,

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez a pontszám lesz a dolgozatpont (legfeljebb 25 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért dolgozatpontok hány vizsgapontot érnek.

Dolgozatpont	Vizsgapont
25	30
24	29
23	28
22	26
21	25
20	24
19	23
18	22
17	20
16	19
15	18
14	17
13	16

Dolgozatpont	Vizsgapont
12	14
11	13
10	12
9	11
8	10
7	8
6	7
5	6
4	5
3	4
2	2
1	1

ÍRÁSKÉSZSÉG

Az írásfeladatok értékelése központilag kidolgozott analitikus skálák segítségével történik. Ez az értékelési eljárás meghatározott értékelési szempontokon, valamint az egyes szempontokhoz tartozó szintleírásokon alapul. Minden írásbeli munkát ezen szempontok segítségével kell értékelni oly módon, hogy a dolgozatot minden egyes értékelési szempontnál újra kell olvasni.

Ezen értékelési eljárás további sajátossága, hogy a szintleírások a nyelvi teljesítményt értékelő szempontoknál nem tartalmaznak hibaszámokra vonatkozó utalásokat, valamint nem osztályozzák előre az egyes hibatípusokat a hibák súlyossága alapján. Ennek oka az, hogy az egyes nyelvi hibák súlyosságát (értelemzavaró vagy nem értelemzavaró hiba) csak az adott szövegkörnyezet figyelembevételével lehet megállapítani.

A javítás alapelvei

1. A dolgozatot akkor is értékelni kell, ha a vizsgázó eltér a megadott szöveghossztól.
2. Félpontok és jutalompontok nem adhatók.
3. Az ismétlődő nyelvhelyességi hibákat csak egyszer kell az értékelésnél figyelembe venni.

Első feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom	5 pont
Formai jegyek és hangnem	2 pont
Szövegalkotás	3 pont
Szókincs, kifejezőmód	5 pont
Nyelvtan, helyesírás	5 pont
Összesen	20 pont

Vizsgapont	10 pont

1. Mivel a két feladat aránya az értékelésben 1/3–2/3, az első feladatnak a pontszámát felezni kell, azaz 10 vizsgapont szerezhető. Amennyiben a pontszám felezése után kapott összeg fél pontra végződik, felfele kell kerekíteni. Ebben a vizsgarészben tehát nincsen külön átszámítási táblázat.
2. Amennyiben a dolgozat a Tartalom, Szövegalkotás, Szókincs, kifejezőmód vagy a Nyelvtan, helyesírás értékelési szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- hány irányító szempontra tért ki, és megfelelően tárgyalta-e azokat,
- hogyan valósította meg a kommunikációs célt/célokat.

Egy adott irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó kitér a megadott szempontra, mondatai minden lényeges információt tartalmaznak, illetve minden lényeges információra rákérdeznek és ismétlésektől mentesek. Amennyiben egy irányító szemponthoz több alpont tartozik, a szempont kifejtése akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó az összes alpontot tárgyalja. Ha a vizsgázó egy irányító szempontra kitér, de mondatai nem tartalmaznak minden lényeges információt, illetve nem kérdeznek rá minden lényeges információra, az adott irányító szempont tárgyalása csak részben megfelelő. Az adott irányító szempont tárgyalása abban az esetben is csak részben megfelelő, ha a vizsgázó anyanyelvi olvasó számára értelmezhetetlen információt ad meg (pl. az életkor helyett a vizsgázó azt adja meg, hogy negyedik).

Érdeklődő típusú levél esetén előfordul, hogy a vizsgázónak bizonyos információkra kell rákérdeznie. Ebben az esetben megfelelő lehet az adott szempont kifejtése akkor is, ha a vizsgázó csak egy mondatban fogalmazza meg a kérdést.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érthető, azt a Tartalom szempontnál úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az adott irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a Szókincs, kifejezőmód vagy a Nyelvtan, helyesírás szempontoknál.

Új, azaz nem megadott szempontok értékelésére nincs lehetőség.

Formai jegyek és hangnem

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg

- megfelel-e a levéllel mint szövegfajttal szemben állított formai követelményeknek, azaz helyesen tartalmazza-e a dátumot, a megszólítást, az elköszönést és aláírást,
- hangneme megfelel-e a címzethez való viszonynak és a közlési szándéknak.

E szempont értékelésénél csak a nyelvtani és helyesírási hibát sem tartalmazó variációk számítanak helyesnek. Amennyiben a megszólítás és az elköszönés külön-külön helyes ugyan, de nem illenek egymáshoz, akkor a formai jegyek nem megfelelőek (0 pont).

Szövegalkotás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- logikus-e a szöveg gondolatmenete, azaz az irányító szempontok valamint az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése,
- megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés, tárgyalás és befejezés,
- hogyan használja a vizsgázó a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit,
- megfelelő-e a formai tagolás.

A szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemei

A szöveget a mondatok halmazától a kohézió különbözteti meg, amit a szöveget alkotó elemek jelentésének szerves összefüggése és a szerkezeti összekapcsoltság biztosít. A szöveg egységét biztosító jelentés szintű kapcsolatteremtés leggyakoribb eszközei a következők:

- teljesen vagy részben ismétlődő szavak, szószerkezetek,
- szinonimák,
- a szavak és szószerkezetek jelentése között lehetséges néhány viszony (ellentét, ok-okozati viszony stb.),
- a mondatok logikai-tartalmi elrendezése (ok-okozat, általános-konkrét stb.).

A mondatok kapcsolódását biztosító nyelvtani, szerkezeti kapcsolóelemek:

- az önálló mondatok közötti kötőszók,
- rámutató szók (különböző névmások, határozószók),
- egyéb nyelvtani viszonyító elemek (igeragozás, középfok stb.).

A Szövegalkotás szempontnál a Tartalom szemponttól függetlenül kell eljárni és csak a tárgyalt szempontok alapján lehet megítélni a dolgozat felépítését és gondolatmenetét.

Szókincs és kifejezés mód

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek (mennyire változatos).

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető, azaz anyanyelvi olvasó csak nehezen vagy egyáltalán nem értene meg a mondanivalót.

A nyelvi hibákat az értékelés során csak egyszer szabad figyelembe venni, azaz a hiba jellegétől függően vagy a Szókincs, kifejezőmód vagy a Nyelvtan, helyesírás szempontnál. Amennyiben például a vizsgázó egy szót nem megfelelően használ (pl. a „príst“ ige helyett a „odíst“ igét), ezt a hibát csak a Szókincs, kifejezőmód szempontnál lehet értékelni. Ha a vizsgázó egy előjárószót helytelen vonzattal használ (pl. „s+gen”), ezt a hibát csak a Nyelvtan, helyesírás szempontnál lehet értékelni.

Azoknál az értelemzavaró hibáknál, amelyek következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelyeknél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó, az egyszeri értékelés elve nem érvényes. Az ilyen típusú hibákat tehát mindkét szempontnál értékelni kell.

E szempont értékelésénél a megszólítás és az elköszönés hibáit is figyelembe kell venni.

Nyelvtan, helyesírás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondattan, az alaktan és a helyesírás normáinak,
- megfelel-e a nyelvhasználat az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek (mennyire változatosak a nyelvtani struktúrák és a mondat szerkesztés).

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. A további részletes útmutatást lásd a Szókincs, kifejezőmód szempontnál.

Javítási jelrendszer

Áttekinthetőbb a javítási jelrendszer, ha az egyes szempontokhoz tartozó jeleket egy-egy oszlopban egymás alá írjuk.

Tartalom

A tartalmi szempontok teljesítését a lap jobb oldalán található sávban jelöljük a szempont sorszámának megadásával:

- ④ (bekarikázott szám) = teljesített tartalmi szempont,
- √3 (hiányjel + szám) = nem tárgyalt vagy nyelvi okból nem érthető tartalmi szempont,
- 2– (szám + mínuszjel) = érintett, de nem megfelelően kifejtett tartalmi szempont.

Amennyiben a vizsgázó egy irányító szempontot a szövegben több helyen tárgyal, a szempont teljesítését az utolsó említés helyénél kell jelölni.

Formai jegyek és hangnem

A formai jegyeket a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

- Dátum = D
- Megszólítás = M
- Köszönés = K
- Aláírás = A

A teljesítés minőségét mutató jelek:

- Ⓧ (bekarikázott betű) = az adott formai jegy teljesítése helyes,
- √K (hiányjel + betű) = hiányzik vagy nem elfogadható az adott formai jegy.

Szövegalkotás

A Tartalom szempontnál használt számozás segít e szempont megítélésénél is.

Szókincs, kifejezés mód

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

L = lexikai hiba,

ÉL = értelemzavaró lexikai hiba,

É = értelemzavaró hiba, amely következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelynél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó.

A szövegben használt jelek:

aláhúzás hullámvonallal = lexikai hiba,

~~~~~

aláhúzás hullámvonallal + i = ismétlődő lexikai hiba.

~~~~~ i

Az ismétlődő hibákat nem kell a javító sávban jelölni.

Nyelvtan, helyesírás

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

G = nyelvtani (grammatikai) hiba,

ÉG = értelemzavaró nyelvtani hiba,

É = értelemzavaró hiba, amely következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelynél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó,

H = helyesírási hiba.

A szövegben használt jelek:

aláhúzás = nyelvtani vagy helyesírási hiba,

√ (hiányjel) = hiányzik egy szó,

nyíl = szórendi hiba,

aláhúzás + i = ismétlődő hiba.

_____ i

Az ismétlődő hibákat nem kell a javító sávban jelölni.

Értékelési skála (emelt szint 1. feladat)

Tartalom

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó öt irányító szempontot dolgozott ki megfelelően. A vizsgázó a kommunikációs célokat megfelelően valósította meg.	A vizsgázó négy irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. A vizsgázó a kommunikációs célokat nagyrészt megfelelően valósította meg.	A vizsgázó három irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. vagy: A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, és még legalább egy irányító szempontot tárgyalt részben. A kommunikációs célokat részben valósította meg.	A vizsgázó csak két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően és nem tárgyalta a többi szempontot. Alapvető kommunikációs célját nem éri el.

Formai jegyek és hangnem

2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg formai jegyei teljesen megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzethez való viszonynak. Van helyes megszólítás, dátum, elköszönés és aláírás.	A szöveg formai jegyei nagyjából megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzethez való viszonynak. Van helyes megszólítás és aláírás. A dátum és az elköszönés hibás vagy hiányzik.	A szöveg formai jegyei nem felelnek meg a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzethez való viszonynak. Hiányzik vagy nem helyes a megszólítás és/vagy az aláírás. vagy: A vizsgázó nem törekedett a levélforma betartására.

Szövegalkotás

3 pont	2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő: van bevezetés, tárgyalás és befejezés. A vizsgázó megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit: létrejön a szövegkohézió. A formai tagolás megfelelő.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése nagyrészt logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra: van bevezetés vagy befejezés. A vizsgázó nagyrészt megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit. A mondatok nagyrészt szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra: hiányzik a bevezetés és a befejezés. Az írásmű még szövegnek tekinthető, bár a mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	Nem jött létre szöveg. A mondanivaló nem logikus elrendezésű, a gondolatok esetlegesen követik egymást. Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, túlnyomórészt izolált mondatok halmazából áll.

Szókincs, kifejezőmód

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő változatos szókincs jellemzi. Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. A vizsgázó törekszik a változatos szóhasználatra. A szóhasználat néhány helyen nem megfelelő, ez azonban alig nehezíti a megértést.	A szöveg szókincse egyszerű. Sok a szóismétlés. A szóhasználat többször nem megfelelő. A hibák néhány helyen nehezítik a megértést.	A szövegben felhasznált szókincs szegényes. A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a megértést.

Nyelvtan, helyesírás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó változatos nyelvtani struktúrákat használ, valamint mondat szerkesztése is változatos. A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondat-, alaktan-, helyesírás) hiba található benne.	A vizsgázó törekszik a változatos nyelvtani struktúrák használatára és a változatos mondat szerkesztésre. A szövegben több, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondat-, alaktan-, helyesírás) hiba és/vagy néhány, a szöveg megértését nehezítő hiba található.	A vizsgázó egyszerű nyelvtani struktúrákat használ és/vagy mondat szerkesztése nem kellően változatos. Rendszerszerű hibákat ejt. A szövegben sok hiba van, a hibák többször nehezítik a megértést.	A szöveget a szintnek nem megfelelő, túlságosan egyszerű nyelvtani struktúrák és igénytelen mondat szerkesztés jellemzi. A szövegben sok, a szöveg megértését jelentősen nehezítő és/vagy akadályozó hiba található.

Második feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom	5 pont
Szövegalkotás	5 pont
Szókincs, kifejezésmód	5 pont
Nyelvtan, helyesírás	5 pont
Összesen	20 pont

Vizsgapont	20 pont

Amennyiben a dolgozat bármelyik értékelési szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- hány irányító szempontra tért ki és milyen mélységben tárgyalta azokat,
- megfelelően kifejtette és indokolta-e véleményét.

A témakifejtés során a vizsgázónak a megadott témát tágabb kontextusba kell helyeznie, továbbá ki kell fejtenie, és érvekkel alá kell támasztania véleményét (valamelyik irányító szempont kapcsán). A vizsgázónak mind a négy irányító szempontra ki kell térnie dolgozatában. Egy irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelően részletesnek, ha a vizsgázó legalább két gondolatot fogalmaz meg hozzá. Amennyiben a vizsgázó szó szerint átvesz egy vagy több mondatot a gondolati segítséget nyújtó segédanyagból, a lemásolt rész nem vehető figyelembe az adott irányító szempont értékelésekor. Egy szinten belül (4–3 vagy 2–1) az irányító szempontok kifejtésének részletessége értékelhető.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érhető, azt a Tartalom szempontnál úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a Szókincs, kifejezésmód vagy a Nyelvtan, helyesírás szempontoknál.

Szövegalkotás

Az emelt szint első feladatánál található részletes útmutatás érvényes ennél a feladatnál is. Azonban a 4–3 és a 2–1 pontos sávoknál a formailag nem megfelelően tagolt szövegeket az alacsonyabb pontszámmal kell értékelni. Ez nem jelenti azonban azt, hogy a formailag tagolt, de kevésbé logikus felépítésű szövegek nem értékelhetők az alacsonyabb pontszámmal.

Szókincs és kifejezés mód

A részletes útmutatást lásd az emelt szint első feladatánál.

Nyelvtan, helyesírás

A részletes útmutatást lásd az emelt szint első feladatánál.

Javítási jelrendszer

Lásd az emelt szint első feladatánál.

Értékelési skála (emelt szint 2. feladat)

Tartalom

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó négy irányító szempont kifejtésével részletesen és megfelelő mélységben dolgozta ki a témát. Minden irányító szemponthoz két gondolatot fogalmazott meg. Részletesen kifejtette, és érvekkel megfelelően alátámasztotta véleményét.	A vizsgázó három irányító szempontot megfelelő mélységben dolgozott ki, azaz két gondolatot írt hozzájuk. A negyedik szempontot csak részben, vagy egyáltalán nem tárgyalta. A vizsgázó törekedett arra, hogy részletesen kifejtse, és érvekkel alátámassza véleményét.	A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki részletesen (két-két gondolatot fogalmazott meg) vagy négy , illetve három irányító szempontot tárgyalt részben (egy gondolatot írt hozzájuk). A vizsgázó nem fejtette ki részletesen véleményét, alig érvelt.	A vizsgázó csak egy irányító szempontot dolgozott ki részletesen (két gondolatot fogalmazott meg hozzá), vagy csak két irányító szempontot tárgyalt részben (egy-egy gondolatot fogalmazott meg). A vizsgázó nem fejtette ki megfelelően véleményét.

Szövegalkotás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok és az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő. A vizsgázó megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit: létrejön a szövegkohézió. A szöveg formai tagolása megfelelő.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok és az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése nagyrészt logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra. A vizsgázó nagyrészt megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit. A mondatok nagyrészt szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Amennyiben a szöveg formailag nem megfelelően tagolt, az alacsonyabb pontszámot kell adni.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. Sok a gondolati ismétlés. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra. Az írásmű még szövegnek tekinthető, bár a mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz. Amennyiben a szöveg formailag nem megfelelően tagolt, az alacsonyabb pontszámot kell adni.	Nem jött létre szöveg. A mondanivaló nem logikus elrendezésű, a gondolatok esetlegesen követik egymást. Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, túlnyomórészt izolált mondatok halmazából áll.

Szókincs, kifejezésmód

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő változatos szókincs jellemzi. Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. A vizsgázó törekszik a változatos szóhasználatra. A szóhasználat néhány helyen nem megfelelő, ez azonban alig nehezíti a megértést.	A szöveg szókincese egyszerű. Sok a szóismétlés. A szóhasználat többször nem megfelelő. A hibák néhány helyen nehezítik a megértést.	A szövegben felhasznált szókincs szegényes. A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a megértést.

Nyelvtan, helyesírás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó változatos nyelvtani struktúrákat használ, valamint mondat szerkesztése is változatos. A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba található benne.	A vizsgázó törekszik a változatos nyelvtani struktúrák használatára és a változatos mondat szerkesztésre. A szövegben több, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba és/vagy néhány, a szöveg megértését nehezítő hiba található.	A vizsgázó egyszerű nyelvtani struktúrákat használ és/vagy mondat szerkesztése nem teljesen változatos. Rendszerszerű hibákat ejt. A szövegben sok hiba van, és/vagy a hibák többször nehezítik a megértést.	A szöveget a szintnek nem megfelelő, túlságosan egyszerű nyelvtani struktúrák és igénytelen mondat szerkesztés jellemzi. A szövegben sok, a szöveg megértését jelentősen nehezítő és/vagy akadályozó hiba található.